

T.C.
ANAYASA
1. Bölüm

Esas No: 2015/19474
Karar No: 2020/
Karar Tarihi: 09.01.2020

ANAYASA MAHKEMES N N 9/1/2020 TAR HL VE 2015/19474 SAYILI
KARARI (B REYSEL BA VURU)

B R NC BÖLÜM

KARAR

SERDAR AVC BA VURUSU

Ba vuru Numarası: 2015/19474

Karar Tarihi: 9/1/2020

Ba kan: Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler: Serdar ÖZGÜLDÜR

Hicabi DURSUN

Kadir ÖZKAYA

Yusuf evki HAKYEMEZ

Raportör: Mahmut ATE

Ba vurucu: Serdar AVC

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, ceza infaz kurumunda darbedilme ve olaya ili kin etkili soru turma yürütülmemesi nedeniyle kötü muamele yasa ının ihlal edildi i iddiasına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 30/11/2015 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.

4. Komisyonca ba vurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmi tir.

5. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

6. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.

7. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlığı na (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü ünü bildirmi tir.

8. Ba vurucu, Bakanlı ın görü üne kar ı süresinde beyanda bulunmu tur.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Ba vuru formu ve eklerinde ifade edildi i ekliyle ve Ulusal Yargı A ı Bili im Sistemi (UYAP) üzerinden elde edilen belgelere göre ilgili olaylar özetle öyledir:

10. Ba vurucu, olay tarihinde Malatya E Tipi Kapalı Ceza nfaz Kurumunda (Ceza nfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktadır. Ba vurucunun iddiasına göre 29/11/2014 günü saat 10.30 sıralarında D Blok-20 No.lu odada tek ba ına bulundu u sırada ranzanın dü mesi sonucu aya ından yaralanmı , durumu görevli infaz ve koruma memurlarına haber vermi , buna ra men görevliler kendisi ile ilgilenmemi tir.

11. Ba vurucunun 10/12/2014 tarihinde Malatya Cumhuriyet Ba savcılı ında verdi i ifadeye ve Ceza nfaz Kurumu tarafından düzenlenen tutanaklara göre ba vurucu, haber vermesine ra men kendisi ile ilgilenilmedi ini iddia ederek kaldı ı odanın kapılarına vurmu , ba ırarak görevlilere sövmü , odadaki bardak ve aynayı koridora fırlatmı , ki isel e yalarını odadaki lavabonun içine koyarak ate e vermi tir. Odada ba layan yangın görevlilerin müdahalesi ile söndürülmü ve ba vurucu mü ahede odasına alınmı tir.

12. Ceza nfaz Kurumu tarafından düzenlenen 23/12/2014 tarihli tutana a göre ba vurucu, olayın hemen ardından nöbetçi ceza infaz kurumu müdürünün hastaneye sevk etme talebini reddetmi tir. Aynı zamanda nöbetçi sa lık memuru N.B. ba vurucu ile görü erek kendisinden sa lık durumu hakkında bilgi almı tir. N.B.nin 22/12/2014 tarihli beyanına göre ba vurucu, N.B.ye herhangi bir iste inin veya sa lık sorununun bulunmadı ını söylemi tir. Buna ra men olay günü 112 Acil Servisinden Ceza nfaz Kurumuna hekim ça rılarak ba vurucunun tıbbi muayenesi yaptırılmı tir. 29/11/2014 tarihli, Dr. H.A. imzalı vizite takip fi inde "Sa ayak bile inde i lik ve hassasiyet bulunan ahsın daha sonra ortopedi polk. sevki uygundur." ekinde bir kayıt yer almaktadır. Ba vurucu ayrıca 29/11/2014 günü doktora muayene olmasının ardından Ceza nfaz Kurumunda avukatı ile de görü mü tür.

13. Ba vurucu, aya ındaki rahatsızlık nedeniyle 3/12/2014 tarihinde Malatya Devlet Hastanesi Ortopedi Poliklini ine sevk edilmi tir. Burada yapılan muayenesi ve çekilen grafi sonucunda sa ayak bile i lateralinde ödem ve ekimoz mevcut oldu una dair rapor düzenlenmi tir.

14. Ba vurucu 3/12/2014 tarihinde Ortopedi Poliklini indeki muayenesinin ardından aynı gün saat 10.15'te bu kez Ceza nfaz Kurumu hekimine muayene olmu tur. Bu muayene sonucunda düzenlenen rapor öyledir:

"Ba memurluk tarafından 10.15'te revire gönderilen Serdar Avcı ikayeti soruldu unda darp edildi ini beyan etti yapılan muayenesinde sa ayak ve ayak bile inde ödem hafi) ekimoz hareketle ve palpasyonla a rı mevcuttur. Daha sonra Ba memurluk aranarak durum hakkında bilgi verilmi tir. Hasta Serdar Avcı Ba memura teslim edilmi tir."

15. Ba vurucu, aynı gün saat 10.47'de bir kez daha Ceza nfaz Kurumu hekimine muayene olmu tur. Bu muayene sonucunda düzenlenen rapor öyledir:

"saat 10.47 de 2. Müdür M.Y. tarafından tarafından revire gönderilen Serdar Avcı tekrar

darpedildi ini beyan etti yapılan muayenesinde sırt bölgesinde çok sayıda yüzeysel kızarıklık, sa kol üst kısımda kızarıklık mevcut olup basit tıbbi müdahale ile giderilir. Ba kada darped ve cebir izine rastlanmamı tır."

16. Ceza nfaz Kurumu yönetimi, görevli personele hakaret etmesi ve yangın çıkarması eylemleri nedeniyle ba vurucu hakkında disiplin soru turmaları açmı ; aynı zamanda ilgili evraklar ceza soru turması ba latılması için Malatya Cumhuriyet Ba savcılı ına (Savcılık) bildirilmi tir. Ba vurucu ise avukatı ve annesi ile yaptı ı görü melerde Ceza nfaz Kurumunda fiziki ve psikolojik iddete maruz kaldı ını ve bu nedenle yaralandı ını ancak tedavisinin yaptırılmadı ını beyan etmi tir. Ba vurucunun bu beyanlarının ardından annesi ve avukatı ayrı ayrı Ceza nfaz Kurumu görevlilerinin kötü muameleleri ile ilgili olarak ceza soru turması ba latılması için yetkili makamlara ba vurmu lardır. Savcılık ilki 1/12/2014 tarihinde kendisine ula an bu ba vuruları birle tirerek 2014/22879 sayılı dosya üzerinden ba vurucunun hakaret ve kasten yangın çıkarma, Ceza nfaz Kurumu görevlilerinin ise ba vurucuya kar ı kötü muameleleri nedeniyle ceza soru turması yürütmü tür.

17. Ba vurucunun bu soru turma kapsamında verdi i ifade a a ıdaki gibidir:

"Ben halen Malatya E Tipi Kapalı Ceza nfaz Kurumunda hükümlü olarak kalmaktayım, dosyada adı geçen [F.A.] benim annem olur ayrıca B MER aracılı ıyla ikayette bulunan Mehmet Aziret de benim avukatımdır, kendisini vasım olan kız karde im [D.A.] benim adıma vekil olarak tayin etmi tir, annemin ifadesinde belirtti i olay u ekilde gerçekleşti, ben kurumda D Blok 20 numaralı mü ade odasında tek ba ıma kalıyordum, kaldı ım odadaki ranza sa ıya ımın üzerine dü tü, aya ımın ön tarafında kızarıklık oldu ve canım yandı ben de kapıya vurup nöbetçi memuru ça ırdım, aya ıma ranza dü tü ünü canımın yandı ını acil revire çıkmak istedi imi pansuman yapılmasını istedim, benim bu talebimi iletmi im memurların isimleri D blok nöbetçileri [R.] ve [N.] dı, memurlar gitti, ancak aradan bir saate yakın zaman geçmesine ra men ne geri geldiler ne de benimle ilgilendiler, ben de bunun üzerine yüksek sesle tekrardan ça ırdım kapıya vurdum kimse gelmeyince sizin de yaptı ınız i inde diyerek hakaret ettim, ne dedi imi tam olarak ben de hatırlamıyorum ancak ailelerine sövmedim, buna ra men yanıma gelen kimse olmadı, artık birileri gelsin benimle ilgilensin diye kendime ait ki isel e yalarımı odanın lavabo bölümüne koydum, çakmakla tutu turdum, ko u tan duman çıkması üzerine di er mü ade ko u undakiler de kapılara vurunca [N.K.], [R.], [N.] ve ismini bilmedi im 3-4 memur daha geldi, kapıyı açtılar beni tutup herkesin gözü önünde döverek a a ıya indirdiler, o gün kapıma gelen bu görevlilerin tamamı bana vurdu, ayrıca hepsi de bana ana bacı sinkaflı küfür ettiler, D Bloktan ana maltaya çıkaca ımız yere geldi imizde ba memur di er memurlara durun çıkmayın dedi, anladı ım kadarıyla bulundu umuz yerde kamera görüntüsü yoktu, ana maltada görüntü oldu u için buraya çıkmak istemediler, ben memurların bir an durmasından faydalandım kendimi ana maltaya attım kameralar varken dövemezler diye dü ündüm ancak yinede [R.] kula ımı tutup büktü, orada kurum ikinci müdürü [G.] vardı kendisiyle görü tüm, [G.] bana ba ırıp ça ırdı, sana burda rahat vermem rahat yüzü göremezsin v.b sözler söyledi, daha sonra memurlar beni hücreye attılar, anladı ım kadarıyla ikinci müdürün talimatıyla beni hücreye attılar, atıldı ım oda ikinci kat en son gözlem odasıydı, burada yatacak yatak ısınacak kalorüfer pete i olmadı ı gibi camı da kırıkçı, burada da bana ilk müdahale eden memurlardan [R.], [N.] ile ismini bilmedi im iki tane genç memur ve di er ko u a gelenler beni dövmeye ba ladılar, [R.] ve [N.] bana hangi aya ın a rıyordu diyerek a rıdı ını söyledi im sa ıya ıma tekme ile vurdular, halen aya ım a rırmaktadır, bu olaydan bir iki saat kadar önce avukatım olan Mehmet Aziret geldi beni avukatım ile görü meye götürdüler, Mehmet Aziret' i devam eden hukuk ve ceza davalarımı takip için 2-3 ay kadar önce tutmu tuk, kendisi çok uzaktan sıhhi akrabamız da olur, avukatım görü meye geldi inde beni dövdüklerini ilaç içirdiklerini beni delirtmeye çalı tıklarını anlattım, aya ımı da gösterdim, o odada iki gün kaldım bu iki gün içersinde bana yiyecek içecek bir ey vermedikleri gibi sigara dahi vermediler, hatta bana yemek olarak pilav getiren memur içti i sigarasını pilavın içine basıp al bunu ye sen buna layıksın al bunu ye dedi, daha

do rusu yemeyi benim alamayaca ım ekilde uza a koyup bana gösterdi, iki gün sonra beni [.] ça ırdı, kendisine bana yapılanları anlattım, avukatımla beraber yazdı ım 3 tane dilekçem masasının üzerinde idi, bana biz bunları göndermiyoruz dedi, bende siz bilirsiniz dedim, sonra beni kaldı ım eski odama götürüp bıraktılar, 29/11/2014 tarihindeki olayda ilk aya ıma ranza dü mesi ve olayların ba laması saat 10:30 sıralarında idi, saat 14 :00 a geldi inde yukarıda bahsetti im olaylar olmu ve beni tek ki ilik hücreye koymu lardı, doktora bu olaydan sonra ak am saatlerinde çıktım, doktora çıktı ımda henüz avukatımla görü memi tim, cezaevine 112 yi ça ırdılar, gelen 112 nin doktoruna aya ımı gösterip darp edildi imi i kenceye u radı ımı anlattım, kendisi benimle hiç ilgilenmedi, hatta beni muayeneye korktu u izlenimine kapıldım, aya ımı gösterdim, uzaktan aya ıma baktı, benim darp raporumu siz verin veremiyorsanız beni hastaneye sevk edin dedim, bana hastaneye sevke gerek görmedi ini söyledi, ben de göndermeyece ini anlayınca karnımı açtım ameliyat yerlerimi gösterdim, mahsus karnımı i irerek ben ameliyatlıyım u an ba ırsa ım patlamı elimle tutuyorum içime dı kı akıyor dedim, doktor hanım gardiyanlara do ru bakıp u an gönderemem dedi, ben de aya ımı kameralara gösterdim ve bu haldeyken göndermiyorlar dedim, muayene sırasında [R.] isimli bu memur sürekli girip çıkıyor birilerinden talimat alıyor o talimatı da doktora da söylüyordu ben bu memuru ve doktoru yönlendirenin kim oldu unu tespitini istiyorum, hatta yürüyemedi im için beni sandalyeyle götürüp ko u a bıraktılar, bu olaydan sonra ayın 3 ün de Beni hastaneye sevk ettiler, hastanede aya ımı röntgenini çektiler doktor bana hap ve krem verdi, kendisine darp raporu yazıp yazamayaca ını sordu umda kurumdaki doktorunuz yazacak dedi, hastaneden geldikten sonra muayene olaca ım diye kurum hekimine çıktım [F.] bey vardı aya ımı gösterip darp edildi imi i kence gördü ümü söyledim, bana seni kim gönderdi dedi, ben de ba memurlu un gönderdi ini söyledim, doktor ba memurlu u aradı, bir eyler konu tu, sonra benim darp raporumu yazdı revirden çıktım kendi ko u uma giderken [N.K.] ve vardiyası vardı, [R.], [G.] ve isimlerini bilmedi im 5 veya 6 memur yine beni döve döve ko u uma götürdü, yolda da ikayetçi mi oluyorsun rapor mu alıyorsun al da görelim, vazgeçeceksin, dilekçe yaz vazgeç diye de söylediler, ko u a girince kapılara vurdum beni alıp ba memurlu a ikinci müdür M. beyin yanına getirdiler, bende vücudumdaki izleri gösterdim darp edildi imi söyledim, karnım patlarsa ölürüm sorumlusu siz olursunuz deyince beni tekrar revire gönderdiler, [F.] bey yine seni kim gönderdi dedi [M.] beyin gönderdi ini söyleyince kendisiyle görü tü yine teferruatlı bir darp cebir raporu yazdı, daha sonra o günkü vardiyanın [M.] isimli sorumlu ba memuru yanıma geldi, seninle ilgili tutanakları yırtıyoruz konfeksiyonlara kurslara yazaca ız, sen de ikayetini geri al, ikayetçi olma dedi, ben de ikayetçi olmadı ıma dair dilekçe yazdım bu dilekçemin ne oldu unu bilmiyorum hatta bizim ba efendi ile konu mamızı [. H. B.] isimli mahkum duydu, adamı tehditmi ediyorsunuz ayıp de il mi dedi, [M.] ba efendi yanına gidip bu mahkumla bi eyler konu tu ancak içeri ini bilmiyorum...”

18. Savcılık soru turma kapsamında Ceza nfaz Kurumu görevlileri N.Ö. ve H.C.nin ifadelerini almı tır. Ayrıca Ceza nfaz Kurumu 2. Müdürü G.B.K., sa lık memuru N.B., infaz koruma memurları N.K. R.D., H.G. ve N.Ö. ile temizlik görevlisi A.B.nin ya anan olaylarla ilgili Ceza nfaz Kurumu 2. Müdürü tarafından alınan beyanları da soru turma dosyasına alınmı tır. Bu görevliler ortak olarak ve özetle ba vurucunun 29/11/2014 tarihinde kaldı ı odada nedensiz yere ba ırarak kapıya vurmaya ba ladı ını, odadaki bir kısım e yayı koridora fırlattı ını ve ardından oda içindeki e yaları ate e verdi ini beyan etmi lerdir. Ceza nfaz Kurumu görevlilerine göre ba vurucu olaya müdahale edildi i sırada ve sonrasında kendilerine sinkaflı sözlerle sövmü tür ve olaylar sırasında ba vurucuya fiziksel bir müdahalede veya kötü muamelede bulunan kimse olmamı tır.

19. Savcılık ayrıca Ceza nfaz Kurumundan olaya dair kamera görüntülerini talep etmi tir. Ceza nfaz Kurumu ba vurucunun kaldı ı D Blok 20 No.lu odayı gören güvenlik kamerası görüntüsü bulunmadı ını bildirmi tir. Buna kar ılıklı 29/11/2014 tarihinde geli en olaylara dair bir kısım görüntü soru turma dosyasına gönderilmi tir. Soru turma kapsamında bu görüntüler üzerinde yapılan bilirki i incelemesinin ardından 23/1/2015 tarihinde iki rapor düzenlenmi tir. Kamera kayıtlarında ses kaydı olmadı ı belirtilen bu

raporlardan ilki öyledir:

"Üzerinde SERDAR AVC yazılı DVD ve üzerinde simge ve yazı bulunmayan CD'lerin incelenmesinde;

ncelenen görüntülerde üzerinde gri renkli kapi onlu mont ile açık mavi renkli pantolon ve beyaz renkli spor ayakkabısı bulunan ahsın koridorda görevli memur refakatinde uzun süre oturarak bekledi i, koridorda oturur vaziyette bekleyen ahsın yanına görevliler ile sivil giyimli bayanın yanına geldikleri ve konu maya ba ladıkları, devamında kamera kayıtlarından çıktıkları anla ılmaktadır.

...

- ikinci rapor öyledir:

"Üzerinde SERDAR AVCI D BLOK REV R TEDAV ibaresi yazılı DVD ve üzerinde SERDAR AVCI/AMBULANS LK MUAYENE BARES YAZILI DVD ve CD'lerin incelenmesinde;

ncelenen görüntülerde üzerinde gri renkli kapi onlu mont ile açık mavi renkli pantolon ve beyaz renkli spor ayakkabısı bulunan ahsın sa aya ı bandajlı bir vaziyette topallayarak yürüdü ü ve koridor içerisinde bulunan masanın üzerine oturdu u, ahsın görevli memurlarla konu maya ba ladı ı ve akabinde kameraya dönerek sa aya ını göstererek konu maya ba ladı ı ve devamında kamera kaydının sona erdi i anla ılmı tır.

..."

20. Savcılık, soru turma sonucunda Ceza nfaz Kurumu görevlileri H.C., N.K., ve N.Ö. hakkında ba vurucuya kar ı i ledikleri iddia edilen eziyet ve hakaret suçlarına ili kin 6/7/2015 tarihli ek kovu turmaya yer olmadı ına dair karar vermi tir. Kararın gerekçesi a a ıdaki gibidir:

"...soru turma sonucunda; mü teki Serdar'ın olay tarihinde aya ı ile ilgili doktor muayenesinin yapıldı ı, bu muayenenin kurum vizite takip fi inden anla ıldı ı, ayrıca olay tarihinde kurum güvenlik kamera kayıtlarının incelenmesinde, üpheliye kar ı herhangi bir fiziki müdahalenin olmadı ının açıkça görüldü ü, ifadeleri alınan H. G., N.Ö., R.D., A.B., N.K., N.B., G.P.K. ifadeleri dikkate alındı ında; mü teki Serdar Avcı'nin soyut iddiasından ba ka üpheliler hakkında kamu davasının açılmasını gerektirecek yeterlikte ve nitelikte delil elde edilemedi inden

Kovu turma yapılmasına yer olmadı ına..."

21. Ba vurucu bu karara itiraz etmi tir. Malatya 2. Sulh Ceza Hakimli i 13/11/2015 tarihinde verdi i kararla ba vurucunun itirazını reddetmi tir. Ret kararının gerekçesi a a ıdaki gibidir:

"... Dosyanın incelenmesinde; Takipsizlik kararı verildikten sonra ortaya çıkan yeni bir delil bulunmamaktadır. Toplanan bilgi ve belgelerden mü tekilerin soyut iddiaları dı ında üpheliler hakkında atılı suç yönünden kamu davasının açılmasını gerektirecek derecede yeterli üphe olu turacak delil edilemedi i, dolayısıyla Ceza Hukuku anlamında soru turulacak herhangi bir hususun olmadı ı, böylelikle üphelilerin üzerine atılı suç yönünden yasal unsurların olu mamı oldu u, üpheliler hakkında suç veya suç unsurunun bulunmadı ı, bu nedenle Malatya Cumhuriyet Ba savcılı ınca verilen Kovu turmaya Yer Olmadı ına Dair Kararın usul ve yasaya uygun oldu u sonuç ve kanaatine varılarak, CMK.nun 173. Maddesi uyarınca yapılan inceleme sonunda itirazın reddine karar vermek gerekmi tir."

22. Savcılık, ba vurucu hakkında yürüttü ü soru turma sonucunda ba vurucunun 29/11/2014 tarihindeki eylemleri nedeniyle hakaret ve yangınla genel güvenli i kasten

tehlikeye sokma suçlarından cezalandırılması talebiyle kamu davası açmı tır. Malatya 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 1/6/2016 tarihli kararıyla ba vurucunun bu suçlardan mahkûmiyetine karar verilmi tir. Ba vurucu ayrıca aynı eylemleri nedeniyle Ceza nfaz Kurumu idaresi tarafından bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma ve hücreye koyma disiplin cezaları ile tecziye edilmi tir.

23. Ba vurucu 30/11/2015 tarihinde süresinde bireysel ba vuruda bulunmu tur.

IV. LG L HUKUK

A. Ulusal Hukuk

24. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kasten yaralama" kenar ba lıklı 86. maddesinin ilgili kısımları öyledir:

"(1) Kasten ba kasının vücuduna acı veren veya sa lı ının ya da algılama yetene inin bozulmasına neden olan ki i, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 31/3/2005 - 5328 S.K./4.mad) Kasten yaralama fiilinin ki i üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, ma durun ikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Kasten yaralama suçunun;

...

d) Kamu görevlisinin sahip bulundu u nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

...

lenmesi halinde, ikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır. "

25. 5237 sayılı Kanun'un "Zor kullanma yetkisine ili kin sınırın a ılması" kenar ba lıklı 256. maddesi öyledir:

"Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptı ı sırada, ki ilere kar ı görevinin gerektirdi i ölçünün dı nda kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ili kin hükümler uygulanır."

26. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bir suçun i lendi ini ö renen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar ba lıklı 160. maddesinin (1) numaralı fıkrası öyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya ba ka bir suretle bir suçun i lendi i izlenimini veren bir hali ö renir ö renmez kamu davasını açmaya yer olup olmadı ına karar vermek üzere hemen i in gerçe ini ara tırmaya ba lar."

27. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin nfazı Hakkında Kanun'un "Kuramların iç güvenli i" kenar ba lıklı 33. maddesinin (1) numaralı fıkrası öyledir:

"(1) Kurumların iç güvenli i, Adalet Bakanlı ına ba lı infaz ve koruma görevlileri tarafından sa lanır..."

28. 4/6/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza nfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin nfazı Hakkında Tüzük'ün (nfaz Tüzü ü) 22. maddesinin (8) numaralı fıkrası öyledir:

"(8) infaz ve koruma ba memuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenli ini bozan firara te ebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre kar ı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanununun 25 inci maddesindeki me ru savunma ve zorunluluk hali ortaya çıktı ında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hallerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhal en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz."

B. Uluslararası Hukuk

29. Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi öyledir:

"Hiç kimse i kenceye, insanlık dı ı ya da onur kırıcı ceza veya i lemlere tabi tutulamaz."

30. Avrupa nsan Hakları Mahkemesi (A HM), Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasa ının demokratik toplumların en temel de eri oldu unu vurgulamı ; terörle ya da organize suçla mücadele gibi en zor artlarda dahi ma durların davranı larından ba ımsız olarak i kence, insanlık dı ı ya da onur kırıcı ceza veya i lemlerin Sözleşme'yle yasaklandı ını belirtmi tir. A HM, kötü muamele yasa ının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike halinde dahi hiçbir istisnaya yer vermedi i içtihatlarını da hatırlatmı tır (birçok karar arasından bkz. Selmouni/Fransa, B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; Labita/ talya [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

31. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele oldu unu söyleyebilmek için eylemin minimum a ırlık e i ini a ması beklenir (birçok karar arasından bkz. Raninen/Finlandiya, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; Erdoğan Ya ız/Türkiye, B. No: 27473/02, 6/3/2007 §§ 35-37; Gafgen/Almanya [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; Costello-Roberts/Birle ikKrallık, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

32. A HM, sa lıklı olarak gözaltına alınan bir ki inin serbest bırakıldı ı sırada yaralanmı olması halinde bu yaralanmanın nasıl olu tu u konusunda geçerli bir açıklama getirmenin devletin yükümlülü ünde oldu unu belirtmi tir (Selmouni/Fransa, § 87). A HM aynı prensibin özgürlerinden yoksun olan ve ceza infaz kurumu yönetiminin kontrol ve sorumlulu unda bulunan, ceza infaz kurumunda tutulan ki iler için de uygulanaca ını belirtmektedir. A HM'e göre ceza infaz kurumundaki bir ki i üzerinde fiziksel güce ba vurulması -bu ki inin kendi eylemi kesinlikle gerekli kılmadı ı sürece- insan onuruna zarar verir ve prensip olarak Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal eder (Satık ve di erleri/Türkiye, B. No: 31866/96, 10/10/2000, § 54).

33. A HM'in i kence ve kötü muamele yasa ının ihlali iddialarının devleti pozitif ve negatif yükümlülükleri bakımından incelenmesi ile ilgili genel ilkeleri için Bouyid/Belçika ([BD], B. No: 23380/09, 28/9/2015, §§ 81-90, 114-123) ba vurusuna ili kin karara bakılabilir.

V. NCELEME VE GEREKÇE

34. Mahkemenin 9/1/2020 tarihinde yapmı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Ba vurucunun ddiaları ve Bakanlık Görü ü

35. Ba vurucu; Ceza nfaz Kurumunda görevliler tarafından darbedildi i iddialarına yönelik yürütülen soru turma kapsamında gösterdi i tanıklar dinlenmeden karar verildi ini, ayrıca 3/12/2014 tarihli doktor raporlarıyla i kenceye maruz kaldı ı sabit olmasına kar ılık kendisini darbeden Ceza nfaz Kurumu görevlileri hakkında verilen

kovu turmaya yer olmadığına dair karar ve Malatya Sulh Ceza Mahkemesinin 13/11/2015 tarihinde verdiği itirazın reddi kararıyla soru turmanın sorumlular hakkında kamu davası açılmadan sonuçlandırıldığını belirterek kötü muamele yasa ı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

36. Bakanlık görüşünde, başvurucunun doktor raporlarında kurum personeli tarafından darp edildiğini gösteren bir bulgu olmadığını, incelenen kamera kayıtlarında başvurucunun dövüldüğüne dair bir kaydın bulunmadığını, bu nedenlerle kötü muamele gördüğüne yönelik belli delillerle desteklenen savunulabilir bir iddiasının olmadığını ifade etmiştir.

37. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvururu formundaki iddialarını tekrar etmiştir.

B. Değerlendirme

38. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

“Herkes, ... maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle başda mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

39. Anayasa'nın 5. maddesi şöyledir:

“Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, hak ve hürriyetlerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle başda mayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”

40. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile başda mayan olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının insan haysiyetiyle başda mayan muamele yasa ı kapsamında incelenmesi gerektiğini de belirtmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

41. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başda mayan bir neden de bulunmadığını anlaşılan kötü muamele yasa ının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğunu kararlaştırılmıştır.

2. Esas Yönünden

42. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bireylere işkence veya eziyet yapılması ya da bireylerin insan haysiyetiyle başda mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulmaları yasaklanmıştır. Bu yasak mutlak bir nitelik taşımaktadır ve öncelikle kamusal yetkiyle güç kullanan görevlilerin kişilerin beden ve ruh bütünlüğüne hiçbir şekilde zarar vermemelerini gerektirir (aynı yöndeki çok sayıda karar arasından bkz. Cezmi Demir ve diğ. ler, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

43. İşkence ve kötü muamele yasa ına ilişkin şikayetlerin incelenmesinde yasa ın maddi ve usul boyutlarının ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. Yasa ın maddi boyutu iki ayrı yükümlülük içermektedir. Bunlardan ilki, bireyleri işkence ya da insanlık dışı veya ahlacı muameleye ya da cezaya tabi tutmamaktır (negatif yükümlülük). İkincisi ise

bireylerin bu tür muameleye maruz kalmasını engelleyecek etkili, önleyici mekanizmaların kurulmasıdır. Yasa'nın usul boyutu ise i kence ve kötü muamele yasa'nın ihlal edildiğine yönelik tartışılabilir ve makul üphe uyandıran iddialarla ilgili etkili bir ceza soru turması yapılması yükümlülüğü getirmektedir (aynı yöndeki çok sayıda karar arasından bkz. Cihan Koçak, B. No: 2014/12302, 21/9/2017, §§ 45, 46).

a. Anayasa'nın 17. Maddesinin Maddi Boyutunun ihlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

44. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin ihlali anlamında bir kötü muamele olup olmadığını değerlendirirken kendisine sunulan bütün delilleri inceler. Bu deliller baba vurucu tarafından ortaya konulmuş, Bakanlık tarafından bildirilmiş veya diğer kaynaklardan elde edilmiş olabilir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü üpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu kanıtlar yeterince güçlü, açık ve uyumlu çıkarımlardan ya da aksi ispat edilmemiş karinelere elde edilebilir. Kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumları da dikkate alınmalıdır (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Cezmi Demir ve diğerleri, § 95).

45. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında değerlendirilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşması gerekir. Bu asgari eşik göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir. Bu belirleme yapılırken muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sosyal durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır (Cezmi Demir ve diğerleri, § 83).

46. Anayasa'nın 17. maddesinin firara tebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, meşru savunma ve zorunluluk hali gibi durumlarda ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlüler üzerinde kısıtlayıcı önlemlere baba vurulmasını ve güç kullanılmasını yasakladığı söylenemez. Ancak bu kısıtlayıcı önlemlere veya güç kullanımına durumun gerektirdiği ölçünün dışında ve kaçınılmaz olarak zor kullanmayı gerektirmeyen bir durumda baba vurulması halinde i kence ve kötü muamele yasa'nın ihlal edilmiş olacaktır. Anayasa Mahkemesi böyle bir durumda kötü muamele iddialarını değerlendirirken baba vurulan önlemlerin hukuka uygunluğu, gerekliliği ve orantılı olup olmadıkları yönünden inceleme yapacaktır (Gülşah Öztürkve diğerleri, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 52; Cihan Koçak, §§ 59, 60).

47. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen kavramlar arasında nitelik deşil yo unluk farkının bulunduğu görülmektedir. Anayasal düzenleme kapsamında kişinin maddi ve manevi varlığına en fazla zarar veren muamele i kencedir. Muamelenin ağırlığının yanı sıra i kence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşırı İlayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesinde i kencenin özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırım amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle yapıldığı belirtilmiştir (Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 84, 85).

48. i kence seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, belirli bir süre devam eden, yaralanmaya, yo unun maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dışı muameleler eziyet olarak tanımlanabilir. Bu hallerde duyulan acı, meşru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. i kenceden farklı olarak eziyette, ızdırıp vermenin belli bir amaç doğrultusunda yapılması artık aranmaz (Cezmi Demir ve diğerleri, § 88).

49. Kişileri küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kişide korku, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağdurun kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen muameleler ise insan haysiyetiyle baba da mayan muamele veya ceza olarak tanımlanabilir. Uygulanan bu muamele eziyetten farklı olarak kişide bedensel ya da ruhsal bir acı oluşturmaya da küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki

yaratmaktadır (Cezmi Demir ve di erleri, § 89).

ii. lkelerin Olaya uygulanması

50. Anayasa Mahkemesi, ba vuru konusu olayda ba vurucunun iki ayrı tarihte gerçekle en olaylarla ilgili Ceza nfaz Kurumu gevlilerinin kötü muamelesine maruz kaldı ını iddia etti ini kaydetmektedir. Ba vurucu; Savcılıkta verdi i ifadesinde 29/11/2014 tarihinde odasında çıkarttı ı yangına müdahale eden gevlilerin kendisine svd n ve kendisini darbettiklerini, gevlilerin bu eylemlerini odadan çıkarılıp götürüldü  hücrede de devam ettirdiklerini, ısıtması bulunmayan bu hücrede kendisine yemek verilmedi ini iddia etmektedir. Ayrıca aynı ifadede 3/12/2014 tarihinde Ceza nfaz Kurumu hekimine muayene olarak yaralanması ile ilgili rapor almasının ardından ikayette bulunmaktan vazgeçmesi için bir kez daha darbedildi ini beyan etmektedir.

51. 29/11/2014 tarihinde gerçekle en olayların hemen ardından ba vurucunun Ceza nfaz Kurumu nöbetçi sa lık memuru ile görü trld , sa lık memuruna herhangi bir sa lık problemi bulunmadı ını ve hastaneye gitmek istemedi ini beyan etti i anla ılmaktadır. Bunun zerine hafta sonu olması nedeniyle Kurumda hekim bulunmadı ından 112 Acil Servisi aranarak doktor a rılmı ve ba vurucunun muayenesi yaptırılmı tır. Aynı tarihli doktor raporuna göre ba vurucunun ranza d mesi sonucu olu tu unu iddia etti i sa ayak bile indeki i lik ve hassasiyetten ba ka bir sa lık sorunu bulunmamaktadır. Ba vurucu ayrıca aynı gün doktor muayenesinin ardından avukatı ile de görü m tr.

52. Ceza nfaz Kurumunda 29/11/2014 günü, olayların geçti i bölümlerin tamamını gösteren güvenlik kamerası görüntüsü bulunmadı ı anla ılmaktadır. Buna kar ılıklı tespit edilen kısmi görüntülerde ba vurucunun darbedildi ine dair bir veri bulunmamaktadır. Ba vurucunun olayların ardından konuldu u odada ısıtma olmadı ı ve burada kaldı ı sürede yemek verilmedi ine dair kendi beyanları dı ında bir delil yoktur.

53. Anayasa Mahkemesi netice olarak ba vurucunun neden oldu u yangına müdahale edilmesi ile ba layan 29/11/2014 tarihindeki olaylarda ba vurucunun darbedildi i, hakarete u radı ı ve devamında ısıtması olmayan odaya konularak a bırakıldı ı yönündeki iddialarla ilgili Anayasa'nın 17. maddesinin maddi boyutunun ihlal edildi ine ili kin de erlendirme yapmak için yeterli kanıt bulunmadı ı kanaatine varmı tır.

54. Ba vurucunun 29/11/2014 tarihinde aya ında olu an yaralanma nedeniyle 3/12/2014 günü Malatya Devlet Hastanesi Ortopedi Poliklini inde muayene ve tedavisinin yapıldı ı anla ılmaktadır. Ba vurucu, Malatya Devlet Hastanesinden Ceza nfaz Kurumuna dönmesinin hemen ardından darbedildi ini beyan ederek bu kez Ceza nfaz Kurumu hekimine muayene olmu tur. Ceza nfaz Kurumu hekiminin düzenledi i rapora göre 3/12/2014 günü saat 10.15'te yapılan bu muayenede ba vurucunun sa ayak ve ayak bile indeki rahatsızlı ından ba ka bir sa lık problemi bulunmamaktadır (bkz. § 11).

55. Ba vurucu, iddiasına göre, saat 10.15'te yapılan bu muayenesinin ardından odasına götürülürken ikayette bulunmaktan vazgeçmesi için adli rapor almasına kızan gevliler tarafından darbedilmi tır. Ba vurucu bunun üzerine bir kez daha Ceza nfaz Kurumu hekimine muayene olmak istemi ve Ceza nfaz Kurumu 2. Müdürü M.Y. tarafından revire gönderilmi tır. 3/12/2014 günü saat 10.47'de Ceza nfaz Kurumu hekimine tekrar muayene olan ba vurucunun yukarıda belirtilen sa aya ındaki rahatsızlı ına ek olarak sırt bölgesinde çok sayıda yüzeysel kızarıklık ve sa kol st kısmında yüzeysel kızarıklık bulundu u, bu yaralanmaların basit tıbbi müdahale ile giderilebilir nitelikte oldu u tespit edilmi tir (bkz. § 12).

56. Tutuklu ve hükümlüler ceza infaz kurumu yönetiminin sorumluluk ve kontrolüne tabidirler. zgrlklerinden yoksun bulunan bu ki ilerin kötü muameleye maruz kaldıklarını iddia etmeleri durumunda vücutlarında bir yaralanma tespit edilmi se söz

konusu yaralanmanın nasıl oldu u konusunda makul bir açıklama getirme yükümlülü ü devlete aittir. Özellikle iddiaların doktor raporlarıyla desteklendi i hallerde kötü muamele yasa ının ihlali bakımından açık sorunlar ortaya çıkabilir (aynı yönde de erlendirme için bkz. Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek, B. No: 2013/8137, 20/4/2016, § 95 ve Süleyman Deveci, B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 89-91).

57. Belirtilen ilkeye göre ba vurucunun Ceza nfaz Kurumunda bulundu u 3/12/2014 tarihinde saat 10.15 ile 10.47 arasındaki 32 dakikalık sürede oldu u doktor raporuyla belirlenen yaralanmaların ne surette meydana geldi ini açıklama yükümlülü ü Ceza nfaz Kurumu yönetimindedir. Buna kar ılıklı ba vurucu hakkında yürütülen disiplin ve ceza soru turmaları kapsamında bu yaralanmalara ili kin herhangi bir açıklama, de erlendirme, belge veya beyan bulunmamaktadır.

58. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi ba vurucunun sırtı ve sa kolundaki bu yaralanmaların Ceza nfaz Kurumu görevlilerinin ba vurucu üzerinde fiziksel güç kullanmaları sonucu oldu kları yönünde her türlü üpheden uzak, makul kanıtlar bulundu u ve olayda kötü muamele yasa ının ihlali için aranan asgari e i in a ıldı ı kanaatine varmı tır. Öte yandan bu fiziksel güç kullanımının hukuka uygun olarak, kaçınılmaz bir gereklilik altında ve orantılı olarak uygulandı ı da söylenemez.

59. Ba vurucuya uygulanan iddetin düzeyi, süresi, ekli ve eylem nedeniyle ba vurucuda meydana gelen yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olması hususları birlikte dikkate alındı ında eylemin insan haysiyetiyle ba da mayan muamele olarak tanımlanması mümkündür (benzer yakla ım için bkz. brahim Süleymano lu, B. No: 2015/6557, 17/7/2019, § 70).

60. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi boyutu bakımından ihlal edildi i sonucuna varılmı tır.

b. Anayasa'nın 17. Maddesinin Usul Boyutunun hlal Edildi ine ili kin dda

i. Genel lkeler

61. Ki inin maddi ve manevi varlı ını koruma hakkı kapsamında devletin sahip oldu u pozitif yükümlülü ünün bir de usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülü ü çerçevesinde devlet, her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sa layabilecek etkili resmi bir soru turma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soru turmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir ekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karı tı ı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sa lamaktır (Cezmi Demir ve di erleri, § 110).

62. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutuldu una ili kin savunulabilir bir iddiasının bulunması halinde Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" kenar ba lıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandı ında- etkili resmi bir soru turmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soru turma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sa lamaya elveri li olmalıdır. Bu mümkün olmazsa madde, sahip oldu u öneme ra men pratikte etkisiz hale gelecek ve bazı hallerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan ki ilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (Tahir Canan, § 25).

63. Yürütülen ceza soru turmalarının amacı, ki inin maddi ve manevi varlı ını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir ekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sa lamaktır. Bu bir sonuç yükümlülü ü de il uygun araçların kullanılması

yükümlülüğüdür ve hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin kamu makamlarına tüm yargılamaları mahkûmiyetle veya belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 56).

64. Ceza soruşturmasının etkili olması için makul derecede özenli ve hızlı yürütülmesi gerekmektedir. Soruşturma makamları resen harekete geçerek kötü muamele iddiasını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmelidir. Bu deliller olayın özelliğine göre kriminal incelemeler, olay yeri keşfi, görgü tanıklarının, mağdur ve olası ühphelilerin beyanları olabilir. Kötü muameleye maruz kaldığını iddia eden kişilerin tıbbi muayeneleri geciktirilmeden yaptırılmalı, iddia edilen kötü muamelelerin varlığı ve boyutları konusunda rapor temin edilmelidir (Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 114, 116; Cihan Koçak, §§ 74, 79).

ii. İkelerin Olaya Uygulanması

65. Anayasa Mahkemesi, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasaının maddi boyutu bakımından ihlal edildiğine dair yukarıda ulaştığı sonuca göre başvurucunun Ceza infaz Kurumu görevlileri tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunduğuna kanaatine varmıştır. Bu durumda sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamak amacıyla ve etkili resmi bir soruşturma yapılması gerekmektedir.

66. Başvurucunun ceza soruşturması sırasında olaylarla ilgili bilgi sahibi olduklarını iddia ettiği Ceza infaz Kurumunda kalan bazı tutuklu ve hükümlülerin tanık olarak dinlenmelerini talep ettiği ancak soruşturma kapsamında bu kişilerin ifadelerine başvurulmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca soruşturmayı yürüten Savcılık yalnızca olaylara karıştığı iddia edilen Ceza infaz Kurumu görevlilerinden N.Ö. ve H.C.'nin ühpheli sıfatıyla beyanlarını almıştır. Diğer görevlilerin beyanları ise adli soruşturma görevi bulunmayan Ceza infaz Kurumu 2. Müdürü tarafından Ceza infaz Kurumunda alınarak soruşturma dosyasına gönderilmştir.

67. Ceza soruşturması kapsamında başvurucunun doktora sevk edilerek adli muayenesi yaptırılmaması, Ceza infaz Kurumu hekimi ve Malatya Devlet Hastanesi tarafından daha önce düzenlenen raporların dosyaya alınmasıyla yetinilmştir. Bu nedenlerle 29/11/2014 tarihinde gerçekleştirilen iddia edilen kötü muamele iddiasını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek özenli bir soruşturma yürütüldüğünü söylenemez.

68. Öte yandan soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, bunun yanı sıra söz konusu kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi de gerekmektedir (Cemil Danışman, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 99).

69. Anayasa Mahkemesi, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasaının maddi boyutu bakımından ihlal edildiğine yönelik şikayeti incelenirken 3/12/2014 tarihinde başvurucunun sırtı ve sağ kolunda tespit edilen yaralanmaların Ceza infaz Kurumu görevlilerinin başvurucu üzerinde fiziksel güç kullanmaları sonucu oluştuğuna yönünde her türlü ühpheden uzak, makul kanıtlar bulunduğuna sonucuna varıldığına dikkat çekmektedir (bkz. §§ 53-59). Bu tespit ışığında soruşturma sonucunda verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ile bu karara yapılan itirazın reddi kararlarının soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olduğunu söylenemez. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca devletin kötü muamele yasaı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri açısından ilgililer hakkında kamu davası açılarak maddi gerçeğe uygun yargısal bir sonuca ulaştırılmasının sağlanması

gerekmektedir (benzer yaklaşımlar için bkz. brahim Süleymanolu, §§ 83, 84).

70. Dolayısıyla Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasaının usul boyutu bakımından ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

71. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmıyorsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hallerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

72. Başvurucu, ileri sürdüğü hak ihlallerinin tespiti ile yeniden soruşturma yapılmasına karar verilmesinin yanında 10.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

73. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığı anda ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Bireysel başvuruda kapsamlı bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hale getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (Mehmet Doğan, §§ 55, 57).

74. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi Çözümünün 79. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (Mehmet Doğan, §§ 58-59).

75. Somut başvuruda ihlalin bazı eksik delillerin toplanmaması ve gerekli olan kamu davası açılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiş ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele

yasa ının usul boyutu itibarıyla ihlal edildi i sonucuna varılmı tır.

76. Bu durumda insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının usul boyutu bakımından ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden etkin bir adli soru turma yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden soru turma ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda Cumhuriyet Ba savcılı ınca yapılması gereken i , öncelikle ihlale yol açan ek kovu turmaya yer olmadı ına dair kararın ortadan kaldırılması ve ihlal kararı verilmesinin nedenlerini gideren Anayasa Mahkemesinin belirtti i ilkelere uygun yeni bir soru turma yapılmasından ibarettir. Bu sebeple kararın bir örne inin yeniden soru turma yapılmak üzere Malatya Cumhuriyet Ba savcılı ına (Soru turma No. 2014/22879) gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

77. Ba vuruda insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi boyutu bakımından da ihlal edildi i sonucuna varılmı tır.

78. nsan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi boyutunun ihlal edilmi olması nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları kar ılı ında ba vurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. nsan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın KABUL ED LEB L R OLDU UNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle ba da mayan muamele yasa ının maddi ve usul boyutlarıyla HLAL ED LD NE,

C. Kararın bir örne inin kötü muamele yasa ının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soru turma yapılmak üzere Malatya Cumhuriyet Ba savcılı ına GÖNDER LMES NE,

D. Ba vurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMES NE, tazminata ili kin di er taleplerin REDD NE,

E. Ödemenin kararın tebli ini takiben ba vurucunun Hazine ve Maliye Bakanlı ına ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması halinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlı ına GÖNDER LMES NE 9/1/2020 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.